

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Центр заочної дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра журналістики та філології

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ В. О. Садівничий

_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми Журналістика
на тему
УКРАЇНЦІ ЗА КОРДОНОМ: ДОБІРКА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ
МАТЕРІАЛІВ
Ukrainians abroad: a collection of journalistic materials

Здобувачок групи

ЖТз-93-1с

Антонової Анни Валеріївни

Ясник Олександри Володимирівни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____
_____

Анна АНТОНОВА
Олександра ЯСНИК

Керівники

Канд. наук із соц. ком., доц. каф. журналістики
та філології СумДУ Інна ГАВРИЛЮК

Канд. філ. наук, старший викладач кафедри
журналістики та філології СумДУ,
Олена БОНДАРЕНКО

_____
_____

Антонова А.В., Яснік О.В. Українці за кордоном: добірка журналістських матеріалів [Текст] : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня «бакалавр» ; спец. 061 – журналістика / А.В. Антонова, О.В. Яснік ; наук. керівники О.Є. Бондаренко, І.Л. Гаврилук. Суми : СумДУ, 2023. 43 с.

У роботі представлені авторські різножанрові матеріали, які об'єднано спільною темою. Матеріали розкривають різні аспекти життя біженців з України. Зокрема проблеми адаптації у новому середовищі, пошук можливостей для того, щоб будувати нове життя. Герої наших матеріалів діляться своїми історіями вимушеної міграції, досвідом перебування у нових для них країнах. Досліджується процес інтеграції біженців, особливості ставлення європейців до них та роль медіа у висвітленні цієї проблематики. Розглядаються виклики, з якими стикаються біженці в процесі адаптації до нових умов.

Ключові слова: біженці, міграція, медіа, українці, інтерв'ю, стаття.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	6
1. Обґрунтування інформаційного продукту.....	6
1.2. Опис практичної проблеми, яка розв’язується у кваліфікаційній роботі ...	7
1.3. Аналіз матеріалів на зазначену тематику, розміщені в українських медіа .	8
1.4. Обґрунтування методики, обраної концепції, праць, на яких ґрунтується робота тощо	10
2. СПЕЦИФІКАЦІЯ ВИКОНАНОЇ РОБОТИ.....	13
2.1. Авторська ідея	13
2.2. Інформаційний привід.....	13
2.3. Цільова аудиторія	14
2.4. Характеристика джерел фактів та інформації	15
2.5. Прогнозовані результати втілення / сфери застосування.....	15
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	17
II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ.....	20
ВИСНОВКИ	41

ВСТУП

Актуальність теми. Із початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України велика кількість українців була змушена змінити звичні умови життя та виїхати за кордон у пошуках захисту. Кількість біженців у різних країнах світу відрізняється, і це залежить не тільки від бажання вищезазначеної категорії щодо місця проживання, але й від умов перебування в країні, яка приймає, та рівня соціальної допомоги. Оскільки багато людей були вимушені покинути свою країну, не маючи накопичень чи втративши їх внаслідок воєнних дій, то однією з вагомих причин вибору місця перебування є забезпечення базових потреб, а також можливість працевлаштуватись, щоб покращити матеріальне становище.

Біженці стикаються з проблемами незнання мови країни, що приймає, її законів та правил, звичаїв, негативного ставлення з боку окремих місцевих мешканців, психологічного дискомфорту тощо. Тому привернення уваги до життя біженців і залучення міжнародної допомоги у врегулюванні воєнного конфлікту для якнайшвидшого повернення людей додому є актуальним.

Метою роботи є створення журналістських матеріалів, присвячених тематиці біженців з України.

Завдання роботи:

- обґрунтувати підстави для створення інформаційного продукту;
- сформулювати основні характеристики напрямків журналістської роботи над матеріалом;
- проаналізувати матеріали на зазначену тему, розміщені в українських медіа;
- створити інформаційні продукти, які можуть бути опубліковані в сучасних медіа й будуть цікаві тим, хто дотичний до тематики матеріалу.

Авторський задум полягає в створенні циклу матеріалів, в яких розкривається проблематика життя біженців з України в європейських країнах.

Практичне значення роботи полягає у приверненні уваги світової спільноти до наявних проблем українських біженців.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Обґрунтування інформаційного продукту

Станом на кінець 2022 року кількість українських біженців, які проживають за межами України (не враховуючи тих, що мешкають на території росії та білорусі), оцінювалася в межах 3,8–4,7 млн осіб. Більшість тих, хто виїхав з України, – жінки, особливо віком від 35 до 49 років, а також діти. Найбільше біженців прийняли Польща, Німеччина, Чехія та Італія. Найбільший відсоток жителів виїхало з Запорізької області, де майже чверть її населення зараз живе за кордоном, за нею йдуть Київ та Київська область, які втратили майже п'яту частину свого населення.

Для українців, які шукають притулку в Європейському Союзі, доступний статус тимчасового захисту, який дає право на проживання, працевлаштування, освіти та медичне обслуговування. Проте умови життя та соціальні виплати українських біженців у різних країнах ЄС дуже відрізняються. Наприклад, Німеччина надає значні соціальні виплати, тоді як Польща пропонує низькі виплати або їх взагалі немає.

Тому є актуальним висвітлення сучасного життя біженців з України та проблем, з якими вони стикаються за кордоном. Матеріали на тему біженців публікуються у медіа щотижня. У випадках, коли відбувається якась виняткова подія стосовно біженців, публікації з'являються позачергово. Тема біженців є висвітленою помірно, адже проблеми біженців не часто озвучуються на загал, тому висвітлення стосується переважно офіційних повідомлень про кількість прийнятих біженців тією чи іншою країною, а також періодично, в середньому раз на два тижні, з'являються невеличкі матеріали про проблеми біженців з отриманням документів, працевлаштуванням, негативним ставленням з боку місцевих жителів тощо.

Передусім біженців хвилює матеріальне забезпечення, тобто місце проживання і витрати на його оренду, потім витрати на харчування і на санітарно-гігієнічні потреби. Одні країни надають разову допомогу і потім дають можливість працевлаштування на час перебування в країні, інші забезпечують постійні трансї на поточні потреби жінок з дітьми, людей похилого віку та інших непрацездатних осіб тощо. Проте наскільки забезпеченими виявляються базові потреби, у медіа повідомляють рідко. Тому доцільно дослідити тематику біженців більш глибоко.

1.2. Опис практичної проблеми, яка розв'язується у кваліфікаційній роботі

У роботі розв'язується проблема висвітлення проблематики біженців з України в Європі як з боку біженців, так і з боку приймаючих країн.

Існує декілька проблемних моментів, а саме працевлаштування біженців, організація мовних та фахових курсів для них, розміщення та харчування, реалізація права на освіту для дітей-біженців тощо. Також існують міграційні проблеми, оскільки в ряді країн перебування в статусі біженця обмежено певним календарним терміном. Ці та інші проблеми ускладнюють життя як самих біженців, так і приймаючої сторони, адже наплив великої кількості мігрантів викликає зменшення вільних робочих місць, місць у дошкільних та шкільних освітніх закладах тощо. Отже, існує потреба у висвітленні найбільш проблемних моментів з метою привернення до них уваги та пошуку шляхів вирішення.

1.3. Аналіз матеріалів на зазначену тематику, розміщені в українських медіа

Найбільшу увагу проблематиці українських біженців приділяє Центр економічної стратегії (далі – ЦЕС), незалежний центр досліджень державної політики, який проводить власні дослідження та публікує звіти за їхніми результатами.

Після аналізу даних, що стосуються українських біженців, ЦЕС було виділено чотири групи вищезазначеної категорії. Першу групу складають класичні біженці, переважно жінки середнього віку з дітьми, які втекли до Польщі. Друга група – це квазітрудова мігранти, які виїхали з України не лише через війну, а й заради роботи. Третя група складається з професіоналів, які працюють у своїй галузі знань і менш готові працювати поза нею. Нарешті, четверта група – особи із зони бойових дій, які найбільше постраждали від війни [1].

У статті Д. Михайлішиної «Що стимулюватиме українських біженців повернутися додому» [2] надається статистична інформація щодо розподілу біженців по країнах Європи. Найбільше українських біженців знайшли притулок у Польщі – 38% від загальної кількості. Далі йдуть Німеччина, Чехія та Італія з 20%, 12% та 6% відповідно. Ці країни пропонують біженцям статус тимчасового захисту, надаючи їм можливість жити та працювати, а також доступ до медичної допомоги й освіти.

Розподіл соціальних виплат і пільг для українців та їх адаптація до суспільних норм кожна країна визначає індивідуально.

Німеччина пропонує одні з найщедріших соціальних виплат, надаючи громадянам України щомісячну компенсацію по безробіттю, яка становить приблизно 400 євро. Крім того, вони мають право на допомогу на дітей, яка

коливається від 285 до 376 євро на місяць залежно від віку дитини. До того ж, їм доступна субсидія на оренду житла.

Польща надає обмежену допомогу біженцям, єдиною формою регулярної допомоги є допомога на дітей, яка становить близько 100 євро на місяць.

Чехія пропонує українцям одноразову допомогу в розмірі приблизно 200 євро, а в Італії вони мають право на щомісячну допомогу в розмірі 300 євро протягом трьох місяців.

Через ці обставини значна частка українців, які проживають у Польщі та Італії, а саме 56% та 50% відповідно, не мають можливості дозволити собі найнеобхідніше. Навпаки, у Німеччині більший відсоток українців, а саме 76%, здатні заробити достатньо грошей, щоб задовольнити свої основні потреби, і лише 14% можуть насолоджуватися предметами розкоші без будь-яких фінансових обмежень [2].

У різних медіаресурсах представлено статті, нариси, інтерв'ю, сторітелінги та інші різновиди журналістських матеріалів. Інтернет-видання «Волинь Онлайн» проаналізувало також зарубіжні медіа на цю ж тематику. Тут можна віднайти виступи представників влади на радіо, телебаченні, інтерв'ю у друкованих виданнях. Багато матеріалів на тему біженців віднайдено на сайтах Укрінформ та Суспільне. Новини.

Цікавим є аналітичний матеріал К. Бабич, кореспондента незалежного аналітичного центру CEDOS (ГО «Громадський центр дослідження суспільства»), під назвою «Ситуація «Мігрант». Роздуми про вимушену міграцію в прикладах і визначеннях». У форматі аналітичної статті авторка подає основні проблеми жінок-біженок за кордоном і в Україні. Аналізуючи власний волонтерський досвід і розповіді жінок, яким вона допомагала (з числа ВПО), а також інші журналістські та аналітичні матеріали, К. Бабич досить глибоко досліджує саме проблемні моменти, стверджуючи, що уникнути зіткнення з негостинністю, ксенофобією і расизмом під час вимушеного

переселення доводиться небагатьом біженкам, які відрізняються від етнічних українок зовнішністю (мулатки, афроукраїнки, жінки ромської національності тощо). Найбільше випадків дискримінації виявлено на кордоні з Польщею.

Отже, проблемні моменти життя біженців також знайшли своє відображення в українських медіа соціальної спрямованості.

1.4. Обґрунтування методики, обраної концепції, праць, на яких ґрунтується робота тощо

Оскільки в роботі наявні різні види журналістських матеріалів, то для кожного з них обрана відповідна методика – аналіз первинних даних внаслідок спілкування з біженцями безпосередньо, проведення інтерв'ю з біженцями, аналіз публікацій в інших джерелах – офіційних чи медіа, власне бачення проблеми тощо.

На поточний момент існує великий прошарок населення, який звик отримувати новини та іншу інформацію в електронному вигляді, тому поряд з книжками та журналами в руках сучасного користувача інформаційного простору ми бачимо частіше електронні книжки, смартфони, планшети, нетбуки та інші мобільні і стаціонарні засоби для отримання/перегляду інформації в електронному вигляді. Тому, орієнтуючись на цей досить значний прошарок населення, сучасні медіа створюють власні електронні версії, сайти чи навіть цілі портали, аби максимально розширити аудиторію. Адже електронні засоби масової інформації відрізняються більшим охопленням населення, і хоча частина з цих видань не отримує коштів від реалізації, як паперові екземпляри, проте за рахунок зростання читацької аудиторії вони можуть отримати більший прибуток від розміщення реклами на електронних шпальтах. Також існує ряд спеціалізованих видань, які розповсюджуються через мережу Інтернет через передплату або застосовуючи інші види платного доступу, тому, зменшуючи

витрати на поліграфію, видавці отримують більші кошти за рахунок реалізації електронного продукту.

Отже, Інтернет-видання посідають значне місце серед засобів медіа. Останнім часом навіть спостерігається тенденція на витіснення традиційних медіа. Це пояснюється об'єктивними причинами, серед яких такі:

- більша оперативність Інтернет-медіа;
- менша цензура (редакторська, літературна, політична і т.п.) в Інтернет-медіа;
- додаткові можливості в отриманні інформації;
- зручний пошук потрібної інформації;
- наявність архівів і т.д.

Не тільки електронний аналог друкованої преси можна зустріти в Інтернеті. Усе частіше на верхні рядки рейтингів потрапляють електронні видання, що існують лише в мережі Інтернет.

Розробка базується на свідченнях біженців у соцмережах та при особистому спілкуванні, а також на статистичних матеріалах про кількість біженців та їх структурний склад (напр. стаття О. Стародубова «Міграційна криза – масштаб, економічні наслідки і шляхи подолання» у виданні «Українська правда»). Жанри матеріалів були обрані на підставі того, що:

- інтерв'ю дозволяє побачити думку самого біженця, а не її інтерпретацію журналістом;
- сторітелінг є цікавим форматом, який легко сприймається та викликає емоції;
- стаття є типовим видом інформаційного матеріалу і дозволяє впорядкувати інформацію за статистичними, соціальними чи іншими критеріями.

Як було зазначено вище, формат матеріалів розрахований на читачів електронних медіа, адже в умовах дистанційного доступу до інформації зворотний зв'язок через соцмережі та сайти електронних медіа є найбільш активним.

2. СПЕЦИФІКАЦІЯ ВИКОНАНОЇ РОБОТИ

2.1. Авторська ідея

Авторська ідея полягає у створенні добірки журналістських матеріалів на тему біженців з України у різних країнах світу та проблемах, з якими вони стикаються. Зокрема проблема працевлаштування / утримання дітей чи родичів непрацездатного стану, проблема медичного обслуговування, оскільки в ряді приймаючих країн система медичних послуг відрізняється від української; проблема вивчення мови приймаючої країни, якщо відсутні відповідні курси при посольстві чи школи для дітей-переселенців тощо.

Метою створення матеріалів є, по-перше, донесення до світу ситуації з війною в Україні, як страждають люди, які внаслідок російської агресії вимушені були покинути країну і виїхати за її межі, а по-друге, привернення уваги до наявних проблем і пошуку напрямків їх вирішення.

2.2. Інформаційний привід

Нинішній потік біженців до Європи є найбільшим з часів Другої світової війни, що ще більше напружило фінансову систему Європейського Союзу. Це пов'язано з тим, що кількість біженців є дуже великою внаслідок повномасштабної агресії росії та відсутності повністю безпечних регіонів в Україні, і умови приймання в різних країнах також відрізняються за структурою та вартістю допомоги на одну людину. Також наявність біженців, які потребують працевлаштування, створює конкуренцію на ринку праці, що викликає невдоволення місцевих жителів окремих країн.

Через велику кількість українських біженців, серед яких переважно жінки та діти, не дивно, що системи освіти та охорони здоров'я європейських країн

відчуватимуть приплив попиту. Цей додатковий тягар є зрозумілим наслідком поточної ситуації.

Міжнародний валютний фонд підрахував, що Європейський Союз зазнав витрат приблизно від 30 до 37 млрд євро, приймаючи мігрантів з України. Ця сума значно перевищує загальну фінансову допомогу, яку Україна отримала від партнерів за весь 2022 р. Однак варто зазначити, що ці витрати становлять лише приблизно 0,2% валового внутрішнього продукту ЄС.

Тому існує проблематика забезпечення біженців з України необхідними засобами для комфортного перебування, що і обґрунтувало привід для створення матеріалів.

2.3. Цільова аудиторія

Цільовою аудиторією журналістських матеріалів щодо проблематики біженців з України є як державні та громадські організації в Європі та світі, які займають проблемами врегулювання збройного конфлікту та забезпечення соціально-економічних потреб біженців, так і пересічні споживачі інформаційного продукту, які оточують біженців в повсякденному житті і мають розширити своє уявлення про їхні проблеми як психологічного, так і матеріального плану.

Як було зазначено раніше, матеріали розраховані в першу чергу на електронні медіа на кшталт «Української правди», «Кореспондент.нет», «Суспільне» тощо, і розраховані на широку аудиторію – органи влади, волонтерів, родичів біженців, осіб, як мають намір виїхати найближчим часом та інших людей, яким близька соціальна тематика.

2.4. Характеристика джерел фактів та інформації

«Джерело інформації – це людина, предмет, чи інший носій інформації». Джерелами інформації можуть бути співрозмовники, різні предмети (книга, комп'ютер, телевізор тощо). У процесі взаємодії ця інформація доходить до інших людей. В нашому випадку джерела інформації – офіційні звіти державних та громадських організацій, які залучені до роботи з біженцями тим чи іншим чином Наприклад, Центр економічних стратегій [1], самі біженці та їх сторінки в соцмережах, статті інших журналістів на зазначену тематику тощо.

«Факт – це подія, що відбулася в дійсності, певним чином зафіксована і істинність якої може бути перевірена чи не піддається сумнівам в межах дискурсу. В журналістиці – достовірне відображення фрагмента дійсності, що володіє реальною репрезентативністю». Джерела фактологічного матеріалу – свідчення самих біженців, які мають офіційний статус, а також їх близьких, з якими біженці діляться наявними проблемами. Також частина фактологічних джерел – сторінки біженців в соціальних мережах, де вони повідомляють окремі деталі їх життя за кордоном. Наприклад, <https://www.facebook.com/elena.shpundra> – сторінка психолога Олени Шпундри, з якою було проведено інтерв'ю, на підставі даних зі сторінки було обрано для інтерв'ювання саме цю людину.

2.5. Прогнозовані результати втілення / сфери застосування

Результатом втілення є розміщення журналістських матеріалів в ряді електронних ЗМІ, де з проблематикою та висновками щодо життя українських біженців за кордоном зможуть ознайомитись організації, які займаються розміщенням та опікою над біженцями, щоб за потреби переформатувати напрямки допомоги й зосередитись на невирішених проблемах. Це можуть бути

як державні органи, так і громадські організації, волонтерські пункти, заклади освіти тощо.

Також метою проекту є висвітлення проблем, створених російською воєнною агресією як для жителів України, які були змушені стати біженцями, так і для приймаючих країн, які також стикнулись з проблематикою прийому великої кількості людей, більшість з яких є непрацездатними (неповнолітні діти, інваліди, люди похилого віку тощо) і їх забезпечення на рівні базових потреб у житлі та харчуванні.

Тому проєкт розраховано на широку аудиторію і має розширити уявлення про життя біженців з України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біженці з України: хто вони, скільки їх та як їх повернути? Проміжний звіт. Центр економічних стратегій. 2023. 74 с.
2. Михайлишина Д. Що стимулюватиме українських біженців повернутися додому. Економічна правда (20.03.23). URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/03/20/698183/> (дата звернення 07.05.23).
3. Солодка О.М. Інформаційний простір держави як сфера реалізації інформаційного суверенітету. *Інформація і право*. 2020. № 4 (35). С. 39–46.
4. Інтеграція України в Європейський інформаційний простір: виклики та завдання. К. : ФОП Клименко 2014. 212 с.
5. Вільчинська Т., Вільчинський О. Лінгвалізація концепту БІЖЕНЕЦЬ у Тернопільській регіональній пресі. *Образ*. 2022. № 1. С. 20–27. URL: <https://obraz.sumdu.edu.ua/en/1-38-2022> (дата звернення: 05.06.2023).
6. Бідзіля Ю. Масова комунікація і проблеми насилля над масовою свідомістю. URL: <http://institutes.lnu.edu.ua> (дата звернення: 05.06.2023).
7. Що пишуть про біженців із України європейські ЗМІ. Волинь Онлайн. URL: <https://volynonline.com/shho-pyshut-pro-bizhencziv-iz-ukrayiny-yevropejski-zmi/> (дата звернення: 05.06.2023).
8. Менько О. Про ставлення до біженців з України в Польщі та про те, як це подали ЗМІ. Зміна. 13.03.2023. URL: <https://zmina.info/columns/pro-stavlennya-do-bizhencziv-z-ukrayiny-v-polshhi-ta-pro-te-yak-cze-podaly-zmi/> (дата звернення: 05.06.2023).
9. Михайлов Д. Понад три сотні українських біженців у Британії стали бездомними. Суспільне. Новини. 12.05.2023. URL: <https://suspilne.media/474343-ponad-tri-sotni-ukrainskih-bizenciv-u-britanii-stali-bezdomnimi/> (дата звернення: 05.06.2023).

10. Богданьок О. У Нідерландах українські біженці стали жертвами трудової експлуатації. Суспільне. Новини. 22.03.2023. URL: <https://suspilne.media/422028-u-niderlandah-ukrainski-bizenci-stali-zertvami-trudovoi-ekspluatacii/> (дата звернення: 05.06.2023).

11. «Українці сіли всім на голову». Російська дезінформація щодо українських біженців у соціальних мережах. Детектор медіа. 28.11.2022. URL: <https://detector.media/monitoring-internetu/article/205368/2022-11-28-ukraintsi-sily-vsime-na-golovu-rosiyska-dezinformatsiya-shchodo-ukrainskykh-bizhentsiv-u-sotsialnykh-merezhakh/> (дата звернення: 05.06.2023).

12. У притулку для біженців в Німеччині загинула дитина з України, – ЗМІ. Конкурент. 05.06.2023. URL: <https://konkurent.ua/publication/118032/u-pritulku-dlya-bizhentsiv-v-nimechchini-zagynula-ditina-z-ukraini-zmi/> (дата звернення: 05.06.2023).

13. «Держава позбувається біженців», – світові ЗМІ про війну в Україні. Район. 12.12.2022. URL: <https://zakordon.rayon.in.ua/news/559267-derzhava-pozbuvaetsya-bizhentsiv-svitovi-zmi-pro-viynu-v-ukraini> (дата звернення: 05.06.2023).

14. “Європа втомилась від біженців”. Як російські медіа просувають наратив про “поганих українців”. Гвара медіа. 11.07.2022. URL: <https://gwaramedia.com/yevropa-vtomilas-vid-bizhencziv-yak-rosijske-media-prosuvaie-narativ-pro-poganih-ukraincziv/> (дата звернення: 05.06.2023).

15. Лубінець закликав Німеччину провести повне та швидке розслідування пожежі у притулку для біженців. Укрінформ. 05.06.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3718639-lubinec-zaklikav-nimeccinu-provesti-povne-ta-svidke-rozsliduvanna-pozezi-u-pritulku-dla-bizenciv.html> (дата звернення: 05.06.2023).

16. У Чехії запрацює перший Центр допомоги врятованим за кордоном. Укрінформ. 01.06.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3716987-u->

sehii-zapracue-persij-centr-dopomogi-vratovanim-za-kordonom.html (дата звернення: 05.06.2023).

17. У Нідерландах перші 60 українських біженців оселилися в тимчасовому районі «Мрія». Укрінформ. 29.05.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3715577-u-niderlandah-persi-60-ukrainskih-bizenciv-oselilisa-v-timcasovomu-rajoni-mria.html> (дата звернення: 05.06.2023).

18. В Австрії наразі – понад 50 тисяч українських біженців. Укрінформ. 25.05.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3713788-v-avstrii-narazi-ponad-50-tisac-ukrainskih-bizenciv.html> (дата звернення: 05.06.2023).

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ

ПСИХОЛОГІЯ БІЖЕНЦІВ ЧИ БІЖЕНКА ВІД ПСИХОЛОГІЇ?

Погляд психолога на проблему біженців зсередини

Олена Шпундра – психолог, яка з початком війни змушена була стати однією з біженок. Паралельно вона надає психологічну допомогу онлайн таким же біженцям з України. Жінка поділилася своєю історією та досвідом адаптації до життя за кордоном.

З роботою Олени як психолога ми знайомі з її Ютуб-каналу <https://www.youtube.com/@zloypsiholog> та ФБ-сторінки <https://www.facebook.com/elena.shpundra>, де пані Олена люб'язно надає відповіді на окремі запитання. Манера спілкування та фаховий досвід психолога налаштовують на приємну бесіду, тому ми провели онлайн-інтерв'ю з пані Оленою.

Основне питання – чи важко бути біженкою й що може стати в пригоді, щоб не втратити психологічну рівновагу в цій ситуації.

Вітаю, Олено. Як довго Ви перебуваєте за кордоном і які враження Вас супроводжують?

Війна застала мене в Києві, де я мешкала до початку повномасштабної війни. І досі мене наздоганяють переживання та думки, які гнала від себе весь цей час – про те, на скількох ліжках і не ліжках мені довелося ночувати з того часу, як ми вийшли з дому вранці другого березня дві тисячі двадцять другого з двома рюкзаками й котом у сумці.

Рік війни промайнув, як один день або як ціле життя – я тепер навіть не знаю. Знаю, що не відліплю від себе кота Філімона, він буде спати поруч, хоч вже немає приводів хвилюватись за нього. Так і спокійніше, і веселіше. Філя навчився виходити тут у сад і навіть заходити на вогник до сусіда, але панічно боїться, якщо в будинку зачинені двері. Він починає в них дряпатися й битися – «пустіть мене додому».

Що для Вас було найважче за весь цей час?

Найважче для мене було не впоратися з тими обставинами, які в життя внесла війна, коли з рюкзаком і сумкою з котом ти стрибаєш у поїзд, який іде невідомо куди і, навіть будучи в ньому, ти не знаєш, куди їхати.

Найважче було впоратися зі знеціненням, яке переслідувало мене в Італії, коли давно там твердили хором: «Італійцям самим важко, тут аграрна країна, ти нікому не потрібна, не потрібні твої дипломи та професія і взагалі радуйся, що дають». А мігранти на Ютубі соромили: «Ось якби мені тоді давали те, що дають вам зараз... А вони ще й перебирають».

На якийсь момент я засумнівалася. У собі, своєму професіоналізмі, праві хотіти більшого, а не приймати подачки.

Чи було Вам страшно полишити все, що було поруч у мирному житті, і почати жити й працювати за кордоном?

На другий день у Брайтоні мені було дуже страшно. Чому на другий, а не перший? Перший я не була одна й не могла дозволити собі розмірковувати про свої почуття. А на другий я сиділа на набережній і думала, що давно забула англійську, я стара, я не впораюся, не знаю, як мені знову починати з нуля.

Але я заплющила очі й почала робити. І поруч опинилися люди, які підтримували та допомагали. Насамперед це наші чудові хости – Крістіан та Елсі. Із Занзіком. Тоня з Меттом та їх пухляшами-котиками. Деспіна та Деніел із синами та кішками.

З якими труднощами Ви зіткнулись, перебуваючи в статусі біженця?

Труднощів було багато, але я хочу зараз розповісти про найбільш типові для багатьох біженців. Наприклад, при безлічі плюсів життя за кордоном є величезний і жирний мінус – це медичні послуги. Точніше їхня важкодоступність.

Про запис до лікаря загальної практики не розповідатиму, на це йде 3–5 тижнів. Із дантистами ще веселіше. Є клініки швидкої допомоги, в яких, просидівши кілька годин у живій черзі, можна потрапити на прийом. Однак це буде саме швидка допомога – наприклад, вирвати зуб або розкрити канали. Але якщо потім зуб потрібно лікувати, подальше призначення може бути через 2–3 місяці.

Із приватними теж непросто. Багато хто не бере нових пацієнтів. Хоча ось питання: якщо лікар працює добре, то в середньому пацієнт приходить до нього раз на рік на перевірку. Принаймні так я ходила в Україні. І тоді немає потреби встановлювати ліміт на прийом нових пацієнтів. Але якщо нових не беруть, бо «старі» всі ходять і ходять, то питання, як їх лікують.

У мене випала пломба. Насилу вдалося знайти клініку, яка бере нових і навіть робить призначення за «швидкою». Тільки для того щоб отримати це призначення, потрібно дзвонити щоранку о 8:30. У цей час лінія зайнята. І коли о 8:35 я додзвонююсь, мені відповідають: «На жаль, на сьогодні вже швидка зайнята».

Записатися нешвидко можна. Але спочатку вони роблять ехат. Заглядають до рота і визначають фронт робіт. Коштує цей огляд 70 фунтів. Для того щоб ставити пломбу, треба записуватися на наступний прийом. Через тиждень чи два. Зробити огляд та запломбувати в один день? Не знаю, не чула. Вартість пломби від 100 фунтів. І полетіли...

Витративши 4 дні на запис до дантиста, я їду ставити пломбу .... до Польщі.

Переліт в обидві сторони 47 фунтів. Дешевше ніж ехат. Огляд та лікування в один день. Точну ціну поки не знаю, але вона буде явно меншою.

Коли Ви зрозуміли, що варто повертатись до роботи в онлайн-форматі?

Як тільки я оговталась від шоку, викликаного війною та переїздом, зрозуміла, що навколо мене є багато людей, яким так же само важко сприйняти нову реальність і які потребують кваліфікованих порад психолога. Із цього моменту я почала готувати нові відео на моєму Ютуб-каналі і продовжувати практикувати особисту роботу з клієнтами. Багато матеріалів щодо психологічної підтримки надаю у відеоматеріалах, де з ними можна ознайомитись у будь-який час.

Як Ви ставитесь до російських «колег»-психологів та їх меседжів щодо війни?

Кілька днів тому стрічка винесла пост російської «колеги» про те, що зятю прийшла повістка й всі вони плачуть. А в мене по спині пробіг холодок: бути через одне рукостискання від потенційного вбивці. Розумію, що й через 20 років, зустрівши десь у російського чоловіка, дивитимусь на нього й думатиму, скількох людей він убив.

Що б Ви хотіли побажати читачам?

Мої рідні, близькі, дорогі люди. Дякую всім тим, хто допомагав добрим словом, а не намагався підрізати гидоти! Я впоралась. Змогла вкотре відбудувати своє життя з руїн. Не дозволяйте чужим злим словам зруйнувати себе, якщо ви вірите їм, то хто тоді залишається з вами і вірить у вас?

І думайте про те, що якщо ця не дуже молода жінка з невихованим котом спромоглася, то ви теж зможете. Земля крутиться ногами тих, хто йде.

Дякую за розмову, мирного неба Вам і Вашій родині!

Життя, надія та витривалість: українські біженці розповідають свої історії

Вулиці оживають жвавістю, звуки рідної мови тануть у повітрі. У цьому куточку світу тисячі українців знаходять притулок. Вони – біженці, які примусово покинули свої землі в пошуках безпеки та миру. Сьогодні ми розповімо вам історії кількох неймовірно мужніх та витривалих українських біженців, які змушені створити нове життя за кордоном.

Наталія, молода жінка з Харкова, залишила Батьківщину разом з двома дітьми. Вона згадує перші дні в Німеччині з тривогою: «У нас було мало грошей, ми не знали мови і не мали знайомих. Але були готові зробити все, щоб забезпечити нашим дітям краще майбутнє». Щоб забезпечити свою сім'ю, Наталія брала за будь-яку роботу – від прибирання до праці на фермі.

Зараз, після року в Німеччині, вона знайшла стабільну роботу в сфері ІТ та мріє про можливість повернутися додому, коли ситуація поліпшиться.

Іванна, вчителька з Чернігова, зазнала великого шоку, коли її школа була зруйнована внаслідок бойових дій. Згадуючи своїх колег та учнів, каже: «Для мене було дуже важко покинути все, що я будувала роками. Але коли ви стикаєтеся з вибором між безпекою родини та усім нажитим, ви обираєте перше». Зараз Іванна працює в неприбутковій організації, яка надає освітню підтримку українським дітям-біженцям у

Туреччині. Вона відчуває, що, допомагаючи іншим, знаходить сенс у своєму житті і має можливість зберегти та передати знання про свою рідну землю.

Олександр, ветеран війни на Донбасі, не зміг більше піти на фронт. «Я бачив достатньо страждань і болю. Я втратив багато близьких для мене людей і не міг допустити втрати власної сім'ї». Він виїхав разом із родиною до Словаччини та відкрив маленький бізнес. Олександр активно взаємодіє з місцевими жителями та надає підтримку іншим українським біженцям, які зіткнулися з труднощами в процесі адаптації.

Як ми бачимо, спільною рисою біженців з України можна вважати неймовірну силу духу та незламну волю до життя. Вони проходять через неймовірні випробування, але не втрачають надію на краще майбутнє. Багато з них прагне повернутися до рідної землі, як тільки ситуація стане краще. Вони стикаються з численними труднощами, починаючи з мовних бар'єрів і закінчуючи культурними відмінностями. Проте не здаються перед цими перешкодами, активно працюють над адаптацією, навчаються, а також взаємодіють із місцевими жителями, вибудовують нові знайомства і зв'язки.

Крім того, українські біженці демонструють неймовірну солідарність та підтримку одне одного. Вони створюють спільноти, де діляться досвідом, допомагають у складних ситуаціях і підтримують морально. Ці спільноти стають не тільки місцем допомоги, але й майданчиком, де вони зберігають свою національну ідентичність та традиції.

Також біженці з України активно долучаються до соціального та економічного життя країн, де перебувають. Вони знаходять роботу, сприяють розвитку громади.

Однак необхідно зрозуміти, що життя українських біженців за кордоном все ж таки є складним та пов'язане з численними викликами. Вони ностальгують за рідною землею, стикаються зі стереотипами та недовірою, а також шукають можливості для повноцінної інтеграції в нове оточення.

Українські біженці потребують підтримки не лише на початковому етапі перебування за кордоном, але й протягом тривалого періоду. Міжнародні та місцеві організації повинні співпрацювати, щоб забезпечити їм необхідні соціальні та психологічні послуги, доступ до освіти, роботи та інших можливостей для самореалізації.

Урядам країн, що приймають українських біженців, також варто розробити та впровадити ефективні політики та програми, спрямовані на інтеграцію та захист їх прав. Це включає в себе надання статусу біженця, доступ до медичної допомоги, житла та інших соціальних послуг.

Таким чином, життя українських біженців за кордоном – це сумний, але водночас надійний шлях до нового початку. Це історії мужності, сили духу та бажання побудувати краще майбутнє для себе та своїх сімей. Вони – живі свідчення того, що навіть у найскладніших ситуаціях людський дух може пробитися через темряву і знайти світло надії.

Життя заново або як адаптуватися в новій країні

Із початком війни багато людей бути змушені покинути свої домівки та переїхати до інших країн. Іноземні громадяни – не виняток. Хусам – уродженець міста Трополі. Його війна спіткала двічі: спочатку в Лівії, потім в Україні. Чоловік був змушений покинути свій дім та змінити чотири країни. Про те, як почати життя заново та адаптуватися в новій країні, далі.

Громадянська війна в Лівії

Моє життя в Лівії до війни було сповненим амбіцій, я з нетерпінням чекав на світле майбутнє. Та хвиля нестабільності охопила весь регіон. Усе почалося в Тунісі, коли чоловік спалив себе через несправедливість і низький економічний рівень. Демонстрації, що мали на меті поліпшення якості життя, переросли у вимогу до президента відмовитися від влади, яку він захопив близько 22 років тому. Потім схожі події розгорнутися в Єгипті. Згодом і в Лівії почали лунали заклики до масових протестів, спонукаючи людей вийти на вулиці та вимагати відставки лівійського лідера Муаммара Каддафі.

Ці заклики до демонстрацій спонсорували західні медіа та спецслужби, які згодом надали повстанцям зброю та військову підтримку. Лівія вступила у

справжню війну проти 41 країни на чолі з НАТО, яка тривала 8 місяців і закінчилася стратою лідера Муаммара Каддафі.

Коли почалися демонстрації, деякі люди не могли зрозуміти, що відбувається і що їм робити. Щоночі ми чули постріли, а вранці, виходячи на вулицю, бачили багато куль і зруйновані будинки. У той момент ми не знали, що відбувається, прості люди не знали, що робити, як реагувати, вони просто кидалися до супермаркетів і стояли в довгих чергах, щоб отримати кілька шматків хліба.

Пізніше ситуація загострилася. Деякі міста вийшли з-під контролю уряду, тому армія вийшла на вулиці, аби контролювати становище. У той момент я думав лише про те, як вийти з цього кризового стану з мінімальними втратами. Моя сім'я усвідомлювала, що ситуація буде погіршуватися, тому ми вирішили виїхати до Єгипту до того, як Організація Об'єднаних Націй оголосить про безпольотну зону над Лівією і військову інтервенцію з використанням сил НАТО.

Життя в Єгипті та надії повернутися додому

Коли я переїхав до Єгипту, не дуже сприймав ідею жити там, але адаптувався до культури, людей і атмосфери, швидко почав говорити, як вони, і ніхто не міг сказати, що я не єгиптянин. Я дійсно чудово вписався в суспільство.

У Каїрі я вступив до університету, проте продовжував стежити за громадянською війною в Лівії. Особливо вражаючим було несправедливе втручання західних країн, які сприяли руйнуванню моєї Батьківщини та загибелі нашого лідера. Те, що сталося, не завадило мені мріяти про повернення до Лівії і возз'єднання з моїми близькими,

але через нестабільність, іноземне втручання, тероризм, корупцію і боротьбу за владу країна опинилася в темному нескінченному тунелі...

Після закінчення навчання я все ще не міг повернутися до своєї країни. Ситуація дійсно погіршувалася, а можливостей для працевлаштування в Єгипті завжди ледве достатньо для самих єгиптян. Тому я вирішив шукати іншу країну.

Після деякого часу, витраченого на дослідження мого можливого місця призначення, я обрав Україну. Життя не таке дороге, люди приємні, адаптація для іноземця проходить легко і без ускладнень.

Переїзд в Україну та повномасштабне вторгнення

Коли я переїхав в Україну, було важко і складно, особливо тому, що не так багато людей говорять англійською, а деякі бояться мати справу з іноземцями. Перші два роки мені було некомфортно жити, я не міг інтегруватися в країну і суспільство. Це змусило мене багато разів подумати про те, щоб покинути Україну. Але кожного разу я мотивував себе вчити мову й починати будувати своє життя.

Звикнути до життя в Україні мені допомогло знання мови. Я зміг вивчити українську на гідному рівні та знайти роботу. Згодом почав отримувати пропозиції щодо роботи з інших компаній. Але моєю мрією було мати власний

бізнес. Також за короткий проміжок часу я зміг створити багато зв'язків та знайти друзів, що значно полегшило моє життя.

Після того, як все стабілізувалося, почав шукати можливість побудувати своє соціальне життя і знайти собі дівчину. Мої друзі говорили, що я завжди буду самотнім через мої суворі вимоги, коли справа доходить до дівчини, з якою я хотів би бути. І це правда, оскільки у мене було багато варіантів, але жоден із них не відповідав моїм вимогам. Поки одного разу у мене не з'явилася клієнтка. У ній було щось особливе, я не міг сказати, що саме, але після кількох зустрічей вирішив запросити її на побачення. Вона та сама... І тепер ми разом вже 2 роки.

Нарешті моє життя почало налагоджуватися, я зміг чітко прогнозувати своє майбутнє. Загалом усе йшло добре. Та війна застала мене знову, і майже все, що я побудував, пішло за вітром. Мені довелося покинути Україну, залишивши позаду роки роботи, спогади, друзів і все своє життя.

У перший день війни я не міг повірити, що це почалося, і думав, що це просто поганий сон. Але з часом зрозумів, що відбувається. Спочатку думав, що все закінчиться через кілька днів, але через кілька тижнів, коли ситуація загострилася, стало ще небезпечніше. Особливо тому, що місто, в якому був я, розташоване біля російського кордону і на деякий час було оточене російською армією. При першій можливості покинути місто, як і тисячі інших, я виїхав за допомогою Червоного Хреста.

Після евакуації із Сум наше посольство допомогло дібратися до Львова, потім до Варшави. Там мій друг порадив мені їхати до Німеччини, оскільки це найбільш гостинна й зручна країна для біженців.

Німеччина для біженців

Що мені подобається в Німеччині, так це те, що біженцям надається фінансова та освітня підтримка. Наприклад, як тільки біженець приїжджає, він одразу ж реєструється й отримує фінансову допомогу, якої вистачає на базові потреби. Також біженець має право на отримання квартири, яку оплачує німецький уряд. Вас направляють до спеціальних шкіл, де допоможуть вивчити мову та інтегруватися в суспільство, щоб згодом ви змогли знайти роботу.

Але з іншого боку, сама країна дуже нудна, більшість німців расисти, грубі. Ще одна річ: вони дуже повільні в обробці документів. Наприклад, щоб відкрити банківський рахунок й отримати банківську картку, потрібно не менше ніж 2 тижні. На прийом до лікаря пацієнт може чекати кілька місяців. Загалом те, що в Україні можна зробити за один день, у Німеччині займає кілька тижнів.

Біженець може адаптуватися в країні, вивчивши мову та пройшовши інтеграційний курс. Після цього вже може починати працювати та будувати своє життя. А протягом декількох років можна навіть стати громадянином Німеччини.

Особисто я не бачу свого майбутнього в цій країні та з нетерпінням чекаю закінчення війни, щоб повернутися в Україну.

Інтеграція українських біженців за кордоном

Біженці... саме це слово викликає негативні почуття як тих, хто вимушений тікати від життєвих обставин, сумних та болючих, так і тих, хто приймає їх у себе, адже людям властиво відсторонюватися від проблем тих, хто їх оточує, та нервувати, що вплив біженців може створити дискомфорт для місцевих жителів.

Біженці з України відрізняються від тих, хто прибув до країн ЄС під час попередніх міграційних потоків. Процесу інтеграції сприяла подібність соціокультурних цінностей українців і європейців. Більше того, багато українських біженців пов'язані з європейськими країнами через сім'ю, роботу чи відпочинок або інтерес до культурних та історичних аспектів сусідніх іноземних країн. Порівняно з іншими категоріями іммігрантів, біженці часто стикаються з більшими труднощами під час процесу інтеграції. Вимушена міграція може спричинити стрес та емоційне напруження через мовний бар'єр, культурні відмінності, фінансові негаразди, невизнану освіту та досвід роботи – це може перешкоджати процесу успішної інтеграції.

Ситуація з українськими біженцями за кордоном відрізняється залежно від країни, куди вони прибули. Деякі прийняли біженців з відкритими обіймами, надаючи їм необхідну допомогу та підтримку, наприклад Польща та Німеччина. Інші, як-от Угорщина, стикаються зі складнощами в інтеграції мігрантів через політичну чи соціальну напруженість.

Незважаючи на це, українські біженці успішно інтегруються. Але шлях до такої інтеграції довгий та тернистий. Одним з окремих аспектів є економічна інтеграція, зокрема отримання роботи. Багато хто має високу кваліфікацію та професійний досвід, але повинні отримати додаткові навички та адаптуватися до місцевого ринку праці. У деяких випадках біженці вимушені виконувати фізичну роботу, щоб забезпечити себе та свою сім'ю, але з часом намагаються

знайти щось краще. Незважаючи на це, вони асимілюються на європейському ринку праці та виконують свої податкові зобов'язання. Діти вчаться у європейських школах і почуваються теж досить непогано.

Олександра Коваленко покинула Україну зі своєю маленькою донечкою через війну. Вона втратила роботу, дім та рідних. Прибувши до Німеччини, жінка зіткнулася з численними викликами. Однак завдяки підтримці та допомозі німецьких міграційних служб, громадських організацій та волонтерів почала процес інтеграції. Олександра отримала можливість вивчати німецьку мову

та пройти навчання, щоб підвищити свою кваліфікацію. Через деякий час отримала роботу в сфері інформаційних технологій. Вона бере активну участь у соціальних проєктах та допомагає іншим біженцям полегшити адаптацію.

Олександра заснувала власну організацію, яка сприяє інтеграції українських біженців у Німеччині. Враховуючи власний досвід та знання, жінка надає практичну допомогу й поради новоприбулим біженцям.

Журналістка Юлія Недопитанська з сином змушені були залишити Україну й перебувати тривалий час в Польщі. Завдяки прагненню вчитись та цілеспрямованості, вона разом з дитиною освоїла мову, що дало можливість знайти роботу на новому місці. Тепер у вільний

час мама з сином подорожують країнами ЄС, знаходячи задоволення від вимушеного перебування за кордоном.

Центр міграційних досліджень Варшавського університету підрахував, що працевлаштовані українці в Польщі сплатили колосальні 10 мільярдів злотих (що еквівалентно приблизно 2,4 мільярдам доларів) податків. Ця сума перевищує надану їм допомогу, хоча варто зазначити, що ці цифри не враховують витрати на освіту та охорону здоров'я.

Тим не менш, важливо зазначити, що у таких ситуаціях, не тільки переваги, а недоліки також. Розслідування, проведене Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців, показало, що 63% опитаних мігрантів працювали в Україні до початку повномасштабного вторгнення. Однак станом на вересень лише 28% з них змогли знайти роботу у приймаючій країні.

Важливим аспектом асиміляції є психологічна підтримка, особливо для тих, хто був вимушений виїхати з зон безпосередньо бойових дій або мав складні переживання. Організації країн, які приймають біженців з України, надають психологічну підтримку та консультації, допомагаючи біженцям подолати посттравматичний стрес та адаптуватися до нового життя.

Українські біженці є цінними членами суспільства в країнах, де знайшли притулок. Вони використовують свої знання, культурні надбання та інновації, сприяючи розвитку та різноманітності в новому середовищі. Деякі українські біженці стають підприємцями, внесли вагомий внесок у громадське та економічне життя своїх нових домівок.

Отже, події, які відбулися 24 лютого 2022 року, стали поштовхом до появи в Україні нового виду міграції – біженців. Атака Росії змусила мільйони українців покинути свою батьківщину в пошуках притулку, створивши новий міграційний виклик для країн ЄС. Інтеграція України в Європу та схожість цінностей, які поділяють українці та європейці, полегшили обом сторонам адаптацію до співіснування. Вхідження українських біженців у нове життя за кордоном, особливо зумовлене такими страшними подіями – це складний процес, який вимагає підтримки та співпраці з боку урядів, організацій

громадянського суспільства та самої української діаспори. Незважаючи на труднощі, багато біженців знаходять новий дім та будують своє майбутнє в нових країнах. Їхні успіхи є свідченням сили та витримки українського народу.

Ставлення європейців до біженців з України: особливості та проблеми і можливість їх висвітлення в європейських медіа

В останні роки Україна стала епіцентром серйозної політичної кризи, збройного конфлікту та економічних труднощів. Ці фактори призвели до зростання хвилі міграції з українських територій до країн Європи. Ставлення європейців до біженців з України має свої особливості, а висвітлення цієї проблеми в європейських медіа може бути спрямоване на формування громадської думки. У статті ми розглянемо особливості ставлення європейців до українських біженців, проблем, з якими стикаються обидві сторони/люди з обох сторін, а також можливість висвітлення цієї проблематики в європейських медіа.

Україна вже давно обрала шлях до європейської інтеграції, який полягає не лише в економічній співпраці та вдосконаленні правових норм, а й у входженні до інформаційного простору Європейського Союзу з метою обміну інформацією та популяризацією української культури, національних цінностей та історичної спадщини. Особливо важливо повідомляти про Україну зараз, під час повномасштабної війни, яку розпочала Росія. Завдяки інформації про Україну та її проблеми весь світ знає й активно допомагає українцям протистояти агресору, приймає біженців, надає гуманітарну допомогу тощо.

Проте постає питання – а що ж саме відомо про Україну та українців пересічному європейцю? На чому ґрунтується ставлення європейського населення до українців? Для цього треба детально дослідити, які саме меседжі транслюються в європейських медіа, звідки беруть інформацію про українців, їх турботи, проблеми, поведінку тощо більшість європейців.

Країни Європи активно долучились до надання допомоги біженцям з України. Після агресивних дій росії проти України, починаючи з 24 лютого 2022 року, українці мають право шукати міжнародний захист через програму

Європейського Союзу з надання притулку, це допомагає отримати статус біженця чи «тимчасовий захист» в одній із країн ЄС. Тимчасовий захист не дорівнює статусу біженця, як зазначено в Конвенції про статус біженців від 28 липня 1951 року, яка пропонує права, порівняні з правами дозволу на проживання. Тим не менш, особи, яким надано тимчасовий захист у Європейському Союзі, мають можливість просити статус біженця, коли захочуть це зробити.

Під час засідання в Брюсселі 4 березня 2022 року Рада Європейського Союзу прийняла рішення імплементувати Директиву № 2001/55/ЄС, яка визначає мінімальні стандарти надання тимчасового захисту переміщеним особам у разі масового притоку. Це сприяє справедливому розподілу відповідальності між державами-членами щодо розміщення та підтримки цих осіб.

Директива передбачає альтернативний спосіб отримання захисту в країнах ЄС, який дозволяє обійти зазвичай тривалий і складний процес отримання статусу біженця або додаткового захисту. Цей спрощений підхід пропонує більш ефективний і спрощений спосіб отримати притулок.

Прибуття біженців з України до Європи викликало різні реакції. Деякі люди відчувають співчуття до українців, розуміючи складну ситуацію, з якою вони зіткнулися вдома. Є і ті, хто стикається зі страхом та відсутність взаєморозуміння, зокрема через недостатню інформованість про справжні мотиви та потреби вимушених мігрантів.

Ставлення європейців до біженців з України може варіюватись залежно від країни та конкретних ситуацій. Деякі країни, які вже мають досвід прийому біженців, а значить – мають вищий рівень співчуття, розуміння і більш підготовлені для надання допомоги. Інші країни, які стикаються зі своїми власними соціально-економічними проблемами, не завжди готові до допомоги та прийому вимушених мігрантів з інших країн.

Значна частина європейців позитивно ставиться до українців, розуміючи, що вони шукають безпеки та кращих умов для життя. Багато громадян Європи пам'ятають власний досвід міграції після Другої світової війни або конфліктів у Балканському регіоні. Це сприяло більшому розумінню та співчуттю до ситуації українських біженців. Чимало громадян виявляють співчуття та солідарність з тими, хто покинув свої домівки у пошуках безпеки. Громадські та волонтерські організації надають практичну допомогу, пропонуючи українцям житло, харчування та медичну підтримку. Цей підхід показує зміни в мисленні, де люди все більше розуміють складність ситуації, з якою стикнулися біженці.

Європейські медіа відіграють важливу роль у формуванні громадської думки щодо українських біженців. Забезпечення об'єктивної та збалансованої інформації є аспектом висвітлення цієї проблематики.

Намагаючись допомогти біженцям з України, європейські медіа стикаються з проблемами висвітлення цих питань. Деякі можуть зосередитися на негативних аспектах, створюючи стереотипи та підтримуючи паніку серед громадськості. Однак варто відзначити, що більшість з них ставляться до цих питань об'єктивно та з розумінням.

Останнім часом багато європейських медіа присвятили свої репортажі та статті проблемам українських біженців. Вони розповідають історію конкретних людей, які були вимушені тікати від війни, та звертають увагу на потреби цих людей. Такі медіа, як «BBC» (Велика Британія), «The Guardian» (Велика Британія), «Deutsche Welle» (Німеччина), «France 24» (Франція), «Euronews» (Європа), «El País» (Іспанія), «Corriere della Sera» (Італія) активно публікують новини, репортажі, аналітичні матеріали, інтерв'ю та збирають свідчення людей, щоб показати світові, які виклики стоять перед українськими біженцями та які перспективи їх чекають. Вони намагаються підняти рівень обізнаності про ці проблеми та привернути до них увагу.

Проте існують проблеми, про які досить рідко повідомляють європейські медіа і про які можна дізнатись тільки безпосередньо від самих біженців. Наприклад, українські біженці за кордоном часто нарікають, що змушені звертатися до російськомовних лікарів у Німеччині, бо німецької не знають на достатньому рівні, а україномовних знайти неможливо, при цьому соціальні організації, які влаштовують біженців, не надають послуг перекладача чи мовних курсів.

Проте в тій же Німеччині Федеральне агентство громадянської освіти запустило серію відеороликів для протидії дезінформації про українських біженців. Відеопроєкт під назвою #wirstattDesinformation («#ми проти дезінформації») складається з чотирьох частин. Ролики доступні трьома мовами: німецькою, російською та арабською. Поява цього проєкту в європейському інформаційному просторі вже є великим досягненням, оскільки Німеччина тривалий час пропагувала проросійські погляди.

Усі цивілізовані країни розглядають побудову інформаційного простору як основу свого соціально-економічного, політичного та культурного розвитку та проводять цілеспрямовану державну інформаційну політику. Особливе значення в розвитку інформаційного простору має геополітичний фактор. Для цього необхідний, перш за все, розвиток інформаційної інфраструктури на всьому євразійському просторі, що дозволить Україні стати ключовим елементом глобального інформаційного простору, щоб повідомляти світові про свої проблеми та перспективи, а також моніторити інформацію про українських біженців в європейському інформаційному просторі з метою виявлення проблем та запобіганню дезінформації, оскільки російські пропагандисти часто намагаються вкинути в інформаційний простір маніпуляційні і відверто неправдиві матеріали.

Ставлення європейців до біженців з України має свої особливості. Важливо, щоб висвітлення цих проблем отримувало належну увагу в

європейських медіа, забезпечувало об'єктивність інформації та висвітлювало потреби та виклики, з якими стикаються українські біженці. Медіа повинні надавати реальну картину ситуації в Україні, активно висвітлювати реальні історії, залучати свідчення українського населення, щоб європейці мали можливість краще розуміти причини міграції та потреби українських біженців. Важливо позитивно розповідати про історії успіхів українців, яким вдалося інтегруватися та внести вклад у приймаючу країну. Тільки шляхом спільної роботи медіа, урядів та громадських організацій можна побудувати толерантне та сприйнятливe суспільство, що вітає тих, хто потребує допомоги та притулку.

ВИСНОВКИ

За останній рік Україна стала сценою надзвичайно складної політичної, соціальної та економічної ситуації. Повномасштабна війна та економічна нестабільність призвели до серйозної хвилі вимушеної міграції. Тисячі українців і досі змушені залишати свої домівки та вирушати на пошуки захисту та безпеки. Вони шукають притулку в інших країнах, де сподіваються знайти спокій та можливість побудувати нове життя для себе та своїх сімей.

Проблема біженців з України вимагає серйозної уваги та розуміння з боку міжнародної спільноти. На жаль, багато українців стикаються зі складнощами та перешкодами при спробі отримати статус біженця та інтегруватися в нове суспільство.

Біженство з України – це дуже актуальне питання, що вимагає уваги кожного. Саме це і стало приводом до створення проекту на цю тему.

Наша робота присвячена проблематиці біженців з України, потребам та викликам, з якими вони стикаються. Таким чином, ми створили п'ять різножанрових журналістських матеріалів, де розглянули причини, які змушують українців шукати притулку за кордоном, а також проблеми, з якими вони зіштовхуються у процесі міграції. Крім того, ми звернули увагу на питання щодо допомоги та підтримки, яку можуть надати як українська, так і міжнародна спільнота, для покращення життєвих умов біженців та сприяння успішній інтеграції у новому оточенні. Усі ці матеріали дозволяють з різного боку подати погляд на проблему біженців, відповідно до цільової аудиторії кожного.

У матеріалі «Життя, надія та витривалість: українські біженці розповідають свої історії» зібрано розповіді українських біженців, які поділилися своїми історіями міграції до інших країн. Розповідаючи про свій досвід, ці люди висвітлюють реальність конфлікту, що виник на нашій

Батьківщині, і розкривають надзвичайну силу людського духу, яка допомогла їм пережити складні перешкоди.

В інтерв'ю показано життя очима біженця, психолога з України. З початком війни жінка була змушена покинути країну та почати будувати життя за кордоном. Паралельно вона надає психологічну допомогу онлайн українцям, яким довелося тікати від війни.

У сторітелінгу «Життя заново або як адаптуватися в новій країні» розповідається історія молодого чоловіка, уродженця міста Тріполі, який через війну двічі був змушений покинути свій дім та змінити країни проживання. Історія Хусама відображає трагедію, з якою зіштовхуються багато людей під час війни, а також його впевненість і волю пристосуватися до нових умов та почати життя заново.

Матеріал «Інтеграція українських біженців за кордоном» розкриває важливі аспекти, з якими стикаються біженці під час переїзду та адаптації в новому середовищі. Стаття зосереджується на викликах, що кожного дня постають перед біженцями, таких як мовний бар'єр, знайомство з новою культурою, отримання роботи та доступ до освіти та медичних послуг.

Стаття «Ставлення європейців до біженців з України: особливості та проблеми і можливість їх висвітлення в європейських медіа» аналізує реакції та уявлення громадськості щодо українських біженців, звертаючи увагу на фактори, які впливають на сприйняття та усвідомлення цієї проблеми. Вона підкреслює важливість об'єктивного та емпатичного висвітлення української міграційної проблематики в європейських медіа, щоб сприяти розумінню та підтримці біженців у їх пошуку безпеки та нового життя.

У теоретичній частині нами висвітлено проблематику теми, проведено аналіз вже існуючих матеріалів в українських медіа, а також обґрунтовано методику, обрану концепцію та праці, на яких ґрунтується наша робота.

Основні завдання роботи, поставлені на початку дослідження, а саме: обґрунтування підстав для створення інформаційного продукту, формулювання основних характеристик напрямків журналістської роботи над матеріалами, створення інформаційного – продукту були виконані.

Важливістю дослідження є можливість публікації створених матеріалів у медіа, тим самим висвітлюючи проблему, що існує. Так як тема та проблематика роботи є новими та не достатньо дослідженими, існує можливість продовження дослідження у заданому напрямку.